

කුටිදූෂක ජාතකය

තවද කරුණාවෙන් සිල්වු ලය ඇති ප්‍රඥා ප්‍රජොතයෙන් නසන ලද මොහාන්ධකාර ඇති ත්‍රේලෝක ස්වාමීවූ ජාතිකාන්තරාදීන් සත්වයන්තරණය කොට අමාතමහා ලක්ෂණ කෛ භූමියට පමුණු වන හෙයින් ශාස්තෘ නම් සමයක් සම්බුද්ධ රාජොක්තමයානන් වහන්සේ ප්‍රාකාර ගොපුර ප්‍රාසාදාදියෙන් හා මධුරි මධුග්‍රන්ඨි ගන්ධිත ජායුදක සම්පන්න රමය භූමිභාග ඇති ජේතවනාරාමයෙහි මෙහි කරුණා මුදිතා උපේක්ෂා ලක්ෂණ වතුර්විධ ආයඪී ඊයඪී පට විහරණයෙන් යුක්තව වාසය කරන්නාවූ එක් සමයෙක්හි මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සල දූවූ එක් සාමණේරයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද යත්

මේ ජාතක කථා වස්තුවට නිදාන වූ විස්තර කථා වස්තුව රජගහයෙහි පහල විය. ඒ කුටිදූෂක ක්‍රියාව යම් සමයක්හි වීද? එසමයෙහි මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ රජගහනුවර ගෝවර ග්‍රාමකොට වනමධ්‍යයෙහි වූ පන්සලක වාසය කරණසේක. එතැන්හි වාසය කරන්නාවූ මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේට බාල සාමණේරයන් දෙදෙනෙක් වතාවත් කරන්නාහ. ඔවුන් දෙදෙන අතුරෙන් එක් සාමණේරයන් වහන්සේ කෙනෙක් තෙරුන් වහන්සේට සුවච කීකරුව උපකාරිකව වාරිත්‍ර සීලයෙන් යුක්තව වාසය කරති. අනික් සාමණේර තෙම එබඳු ගුණ ධර්මයන් නැති හෙයින් දුශ්චාරිත්‍රව වෙසෙයි. ඉන්වත් සම්පන්න සාමණේරයන් විසින් කළ යම් වත් පිළිවෙත් ආදියක් අනික් සාමණේර තෙම තමා ගුණමකු හෙයින් තමා කළ දෙයක් මෙන් තෙරුන් වහන්සේට අඟවන්නේය. වත් සම්පන්න සාමණේරයන් විසින් උදෑසනක් සේ දෑහැටි දිය එලවා තිබූ කල්හි තෙරුන් වහන්සේගේ සම්පයට ගොස් වැඳ ස්වාමීනී දෑහැටි දිය මා විසින් එලවා තිබෙන ලද දෑහැටි කිය සපයා වදාළ මැනවයි යනාදීන් කියන්නේය. අනික් වත් සම්පන්න සාමණේරයන් විසින් උදෑසනක් සේ නැගී සිට පිරිවෙණ ඇමදි කල්හි තෙරුන් වහන්සේ පිටත නික්මෙන වේලාවෙහි එ සෙවච්ඡාවාරී අනාවාර සාමණේරතෙම මුස්නක් ඇරගෙන ඇත මැන පැහැර තමා විසින් ඇමදියෙක් මෙන් තෙරුන් වහන්සේට අඟවන්නේය. එපරිද්දෙන් නිරන්තරයෙන් අප වෙහෙසන ඔවුන් එක් දවසක් වෙහෙසා ඔවුන්ගේ වාටු ක්‍රියාව ප්‍රකාශ කෙරෙමි යි සිතා ඉක්බිති එක් දවසක් ඔහු ඇතුළුවමින් වළඳා අවුත් විහාරයෙහි නිදාවට පැමිණි කල්හිම වත් සම්පන්න සාමණේරයෝ නහන පැන් උනු කොට අනික් සාමණේරයන්ට නොපෙනෙනසේ පැන් නහන තැන පිට කොටුවේ තබා අනික් මහා භාජනයක නැලියක් පමණ දියවත් කොට උදුනෙහි තිබූවාය. සැතපුනු සාමණේර තෙම පිබිද ගිනිහල් ගෙට ගොස් උදුනෙහි කකියා උණුසුම් නැගෙන දිය දුරදීම දූක තෙල උනුවන්නේ දිය පිරුණු භාජනයෙක් වනැයි සිතා තෙරුන් වහන්සේ සම්පයට ගොස් ස්වාමීනී මා විසින් නහන පැන් සම්පාදනය කරණ ලද්දේය. පැන් සැතපුච මැනවැයි කීයේය. තෙරුන් වහන්සේ ඒ සැබවයි සිතා සාමණේර සීඝ්‍රව ගිනිහල් ගෙට ගොස් උදුනෙහි තුබූ සිස් භාජනයෙහි කෙනෙස්ස එලූයේය. එසේ එලූ කෙනෙස්ස භාජනය සිස් බැවින් තට තට යන අනුකරණ පැවැත්තේය. ඒ කාරණයෙන් ඒ සාමණේරයාට එතැන් පටන් උඵක ශබ්දයායයි ව්‍යවහාර විය. ඒ වේලෙහි වත් සම්පන්න සාමණේරයෝ පිට කොටුවෙහි පළමුවෙන් සපයා තිබූ උනු පැන් ගෙනවුත් තබා ස්වාමීනී පැන් සැතපුච මැනවයි කියා පැන් සැතැස්වූසේක. ඉක්බිති තෙරුන් වහන්සේ ඒ උලුඛක ශබ්දක සාමණේරයාගේ අනාවාරභාවය සිත සිතා උන්වේලෙහි සවස වතාවත් කරන්ට ආ සාමණේරයාට අවවාද කොට වදාරණසේක. ඇවැත්නි එම්බා සාමණේරය මේ ශාසනයෙහි මහණදම් පුරන්නහු විසින් තමා කළ දෙයක් මෙමා විසින් කළ දෙය යි කියන්නට වටනේය. අන් පරිද්දකින් අනුන් කළ දෙය තමා විසින් කළ දෙයක් බඳු කොට කීයේ විනම් දූන දූන බොරු කීම නිමිති කොට ගෙන වාක්දුශ්චරිත වෙයි මුසාවාදයෙන් අකුසල සිඬවන්නේය. මෙයින් මතු මෙබඳු අභූත වචනයක් නොකියවයි අවවාද කොට වදාළසේක. ඒ අවවාද දක්ෂම නොවන සාමණේරතෙම තෙරුන් වහන්සේ කෙරෙහි කිපි සිත් ඇත්තේ දෙවන දවස් තෙරුන් වහන්සේ සිඟාවනා කල්හි එක්ව නොගියේය. වත් සම්පන්න සාමණේරයෝ තෙරුන් වහන්සේ කැටුවම ගියේය. සිඟන්ට වඩිනා තෙරුන් වහන්සේ නොගිය උලුඛක ශබ්දක සාමණේර තෙරුන් වහන්සේට උපස්ථාන කරණ එක කුල ගෙයකට ගොස් සිටි කල්හි ඒ කුලගෙය ඇත්තා විවාරන්නා ස්වාමීනී, අපගේ භාග්‍යවත් වූ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේ කොයි දැයි විචාළ කල්හි ගිලන් භාවයකින් විහාරයෙහි වැඩ හිදිනා කීකල්හි ස්වාමීනී, ඊට අපගෙන් කුමක් ලබන්ය සුදුසු දැයි විචාරණ ලද්දේ මෙතම් මෙතම් දෙයක් දූන මැනවැයි තමා කැමති කැමති දෙය ඉල්වා ගෙන කැමති තැන් වලදී සෙවච්ඡාවූ පරිද්දෙන් තෙමේ අනුභව කොට ගියේය. දෙවෙනි දවස් තෙරුන් වහන්සේ එම කුල ගෙට සිඟන්ට වැඩි කල්හි ඒ කුලගෙය වැස්සෝ කියන්නාහු ස්වාමීනී ඊයේ දවස් නුඹ වහන්සේ ගිලන් භාවයකින් විහාරයෙහි වැඩ උන්හයි යනු අසා නුඹ වහන්සේ විහාරයෙන් වැඩි සාමණේරයන් වහන්සේගෙන් අසා ගිලන් බෙහෙත් ආදීවූ දෙය එවූමහ. ඒ නුඹ වහන්සේට ප්‍රයෝජන වී දැයි විචාළාහුයි.

තෙරුන් වහන්සේ එබසට මුවෙන් නොබැන ආහර කෘතිය කොට විහාරයට වැඩ සවස් වේලෙහි තමන් වහන්සේට උපස්ථාන කරන්ට ආවාදු සාමනේරයා සමීපයට කැඳවා ඇවැත්නි අසවල් ගම අසවල් කුලෙහි ඇත්තන්ගෙන් මෙතම් මෙතම් දෙයක් දුන මැනවැයි ඉල්වා ගෙන තා විසින් අනුභව කරණ ලද්දේදැයි විචාරා එපරිද්දෙන් විනවා ගෙන අනුභව කිරීම ශ්‍රමණ සාරූප්‍ය නොවන හෙයින් නුසුදුසු වන්නේය. එසේ හෙයින් මතු මෙබඳු අක්‍රියා නොකරවයි අවවාද කොට වදාළසේක. එවේලෙහි අවවාද ක්ෂම නොවන්නා වූ අනාවාර වූ සාමනේරතෙම තෙරුන් වහන්සේ කළ අවවාද පමණකට ආසාත බැඳගෙන සිතන්නේ මේ තෙරුන් වහන්සේ ඊයේ දවස් දිය පමණක් නිසා මා හා විවාද කළසේක. අද දවසත් තමන් වහන්සේගේ කුලපගවූ උපාසකයන්ගේ අහර පමණක් වැලඳුවා නොයිවසනසේක. නැවතත් කලහ කරණ සේක. ඉදින් වන්නටය. මුත් වහන්සේට කටයුත්තක් දැනීමයි දෙවෙනි දවස් තෙරුන් වහන්සේ පිඩුසිගා වැඩිය කල්හි වියරු හුනු එකෙකුමෙන් මුගුරු කඩක් ඇරගෙන වලත් බිඳ පන්සලත් ගිනිලා ගියේය. ඒ අකතීව්‍යකාරී පවිටු සාමනේරතෙම ඒ ආත්ම භාවයෙහි යපී ගන්නා පමණ අහරක් නොලැබ සම් මස් නහර වියළී මනුෂ්‍ය ප්‍රේතව කාලක්‍රියා කොට අවිචි මහනරකයෙහි උපන්නේය. ඔහු විසින් කලාවූ ඒ දුෂ්ට ක්‍රියාව මහජනයා මඬයෙහි ප්‍රකාශ විය. ඉක්බිත්තෙන් එපවත් ඇසූ භික්ෂූන් වහන්සේගෙන් සමහරක් දෙනා වහන්සේ රජගහනුවරින් සැවැත් නුවරට ගොස් සභාග භික්ෂූන් වැඩ හිඳිනා විහාර වල පාසිවුරු තැත්පත් කොට තබා බුදුන් සමීපයට ගොස් වැඳ එකත්පස්ව උන්නාහුය. සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් හා පිළිසඳර කථා කොට කොතැන්හි වාසය කොට අවුදැයි විචාරා වදාළ කල්හි ස්වාමීනි බුදුරජානන් වහන්ස, රජගහ නුවර සිට ආමිහයි කීවාහුය. එතැන්දී තොපට අවවාද කරණ ආචාරීහු කවුරුදැයි විචාරා වදාළසේක. ස්වාමීනි මහා කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේයයි දන්නුවාහුයි මහණෙනි මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට සැපදැයි විචාරා වදාළසේක. එසේය ස්වාමීන් වහන්ස උන්වහන්සේ සැපයේ වාසය කරණ සේක. එතකුදු උවත් උන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික සාමනේරයෙක් අවවාදයෙහි කිසි එම කාශ්‍යප ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සල ගිනිලා ගියා වේදැයි දන්වූ සේක. එබස් ඇසූ බුදුරජානන් වහන්සේ වදාරණසේක. ඒ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයන්ට ඒ නුවණ නැති කුච්ඡ සාමනේරයා හා එක්ව වාසය කිරීමට වඩා හුදකලාව විසීම යහපත් වන්නේදැයි දම්පියාවෙහි මේ ගාථාවෙන් වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්

වරං තෙ නාධිගවෙජ්‍ය්‍ය සෙය්‍ය සද්දිසමතතනො

එකවරියං දළහං කයිරා නත්ථී බාලෙ සභායතා

යන මේ ගාථාව වදාරා නැවත ඒ භික්ෂූන්ට ආමන්ත්‍රණය කොට මහණෙනි එතෙම කුටි දූෂකයෙක් වූයේත් අවවාද දුන්නවුන් කිපුනේත් දැන් මතු නොවෙයි පෙරත් අවවාද දුන්නවුන්ට කිසි කුටි දූෂක වූයේ වේදැයි වදාරා එකල්හි එයින් වර්තමාන කථාව අපේක්ෂාපත්ති කොට ගෙන ඒක්ෂණයෙහිම පුච්චිවාසානුස්මාති ඥානයෙන් අතීත කාල ප්‍රවෘත්තිය දැන වදාරණ සර්වඥ රාජොත්තමයානන් වහන්සේ මේ කුටිදූෂක ජාතකයෙහි අතීත කාල ප්‍රවෘත්තී වූ කථා ප්‍රබන්ධය ගෙන හැර දක්වා වදාරණ සේක. එමබා මහණෙනි යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජුරු කෙණෙකුත් වතුරිටිඩ සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ජනරංජනය කෙරෙමින් රාජ ධර්මයෙන් අකොපාව රාජ්ජය කරණ සමයෙහි පුරණ ලද බෝධිසමහාර ඇති මහ බෝසනානෝ සිංගිලි නම් පක්ෂි ජාතියෙක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි තමන් වහන්සේට සිත්කළ වූ වර්ෂා කාලයෙහි නෙතෙමෙන සේ කැඳල්ලක් කොටගෙන වාසය කරන්නේය. ඉක්බිත්තෙන් එක් වානරයෙක් වර්ෂා කාලයෙහි අවිච්ඡිනනධාරයෙන් නොපායා වස්නා කල්හි සීතයෙන් පෙලෙනා ලදුව වෙච්චමින් දකින් දත්කා පහරමින් අවුත් බෝධිසත්වයන් සමීපයෙහි උන්නේය. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ ජීවිත පීඩාවෙන් පෙළෙන්නා වූ වඳුරු දක ඔහු හා කථා කරණ සේක. එමබා වානරය, තාගේ ඉස්මුදුන අතුල පතුල මනුෂ්‍යයන් බඳු වූ සටහන් ඇත්තේය. එසේ කල්හි තාගේ වාසය කිරීමට සුදුසු ගෙයක් නැත්තේය. කුමක් නිසා දැයි විචාළසේක. ඒ අසා වානරයා කියන්නේ එමබා සිංගිලි පක්ෂිය ඒ සැබෑමය මාගේ ඉස මුදුන අතුල්පතුල් මනුෂ්‍යයන්ට බඳු වූයේය. එතකුදු වුවත් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි නැත්තේය. එසේ හෙයින් මනුෂ්‍යයන් විසින් කටයුතු වූ ක්‍රියාවක් මා විසින් කොට ගන්ට නොහැක්කෙමි. එබැවින් වාසය කරන්ට ගෙයක් කොට ගත නොහෙමි කීයේය. ඒ අසා බෝධිසත්වයන් වහන්සේ වදාරණසේක. එමබා වානරය, මේ ලෝකයෙහි එකගකොට නොපිහිටුවන ලද සිත් ඇති හෙයින් යුහුව පෙරළෙන සුළු ස්වාභාව ඇති ලසු වූ ප්‍රවෘත්ති ඇති කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා හෙයින් මිත්‍රද්‍රෝහී වූ නිරන්තරයෙන් අබණ්ඩ කොට රක්ෂා කරණශීලාවාරාදී ගුණ ධර්මයක් නැති අඥානයට කිසිකලෙකත් කායික වෛතසික සැපයට කාරණයක් නොවන්නේය. එසේ හෙයින් යහළු වඳුරාණෙනි ප්‍රඥාව උපදවා ගන්නා පිණිස තමාගේ දුශ්ශීල ස්වාභාව පහකොට ශීලාදී ගුණ ධර්මයෙන් යුක්තව ඒ ශීලාදී ගුණ රක්ෂා කොට ගෙන ශීත සුලඟින් පීඩා නොවී වාසය කිරීමට සුදුසු උපායක් කොට ගෙනැයි යනාදී අවවාද කළසේක. ඒ අවවාද අසා ස්වාභාවයෙන් ගුණ මකු දුෂ්ට වානර සිතන්නේ

මු නෙතෙමනතෙත උන් බැවින් තමුන්ගේ අහංකාර දක්වා පරිභව බෙතෙයි කියා උපන් ක්‍රෝධ චේතනාවෙන් ඉදින් මුන් දන් මේ කැදුල්ලෙහි සැපසේ ඉන්ට සලස්සන්නෙම් වේදැයි බෝධිසත්වයන් අල්වා ගන්නා පිණිස කැදුල්ලට පිහුයේය. බෝධිසත්වයෝ කැදුල්ලෙන් ඉගිල එක්තැනකට ගියේය. ඒ දුෂ්ට වාතරතෙම කැදුල්ල සුන්බුන් කොට ගියේ වේදැයි වදාරා ශාස්තෘවූ තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ මේ කුටි දූෂක ධර්ම දේශනාව පූර්වපරසන්ධි ගලපා නිමවා වදාළසේක. එකල්හි ඒ කැදුල්ල බිඳ වාතරයා නම් දන් මේ කුටිදූෂක සාමන්තරය, සිංහලි පක්ෂි වූයේ දන් තිලෝගුරු බුදු වූ මම්ම වේදැයි තමන් වහන්සේ ගෙණහැර දක්වා වදාළසේක